

Dezvoltarea organizației P.C.R. — București în anii revoluției democrat-populare

În istoria semicentenară a Partidului Comunist Român perioada revoluționară cuprinsă între anii 1944—1948 are o însemnătate cu totul deosebită. În focul luptelor întregului popor pentru eliberarea țării de sub jugul fascist și pentru recâștigarea independenței naționale, iar apoi în fruntea maselor pentru desăvârșirea transformărilor cu caracter burghezo-democratic, în vederea trecerii la revoluția socialistă, Partidul Comunist Român a crescut și s-a dezvoltat din toate punctele de vedere, a devenit primul partid politic din țară, forța conducătoare a națiunii.

Deși grav lovit de politica represivă a claselor dominante, îndeosebi de teroarea dictaturii fasciste la ieșirea din ilegalitate Partidul Comunist Român a fost singurul partid politic care dispunea de o rețea de organizații și de un număr însemnat de cadre, fiind înconjurat de cercuri largi de simpatizanți. Bogata experiență câștigată de-a lungul anilor în lupta pentru eliberarea socială și națională a poporului, creșterea prestigiului, a autorității și influenței sale politice, dar mai ales programul său de transformări revoluționare, i-au permis P.C.R., ca în scurt timp, să cuprindă în rîndurile sale sute de mii de oameni ai muncii, români și din rîndurile naționalităților conlocuitoare, care și-au însușit țelurile și programul partidului, fiind hotărâți să militeze pentru aplicarea politicii acestuia.

Încercînd o rezumare a dezvoltării P.C.R. în perioada la care ne referim cu precizarea cuvenită, că evoluția organizatorică nu reflectă pe deplin nici forța și nici influența partidului, vom folosi pentru ilustrare următoarele date: 1945 februarie, 16.000 de membri; aprilie 42.000, octombrie 256.863; 1947 iunie — 717.490; octombrie — 749.745; decembrie — 803.831.

În baza acestei succinte prezentări a evoluției organizatorice a P.C.R. în anii 1944—1948, putem aprecia că în ciuda multiplelor greutăți determinate în primul rînd de faptul că partidul și-a reorganizat activitatea „din mers”, în plină luptă cu diferitele grupări ale claselor exploatare, că această acțiune a fost încununată de succes.

Referitor la compoziția socială a partidului se impune sublinierea faptului că elementul muncitoresc a fost în permanență precumpănit: 55,2%, în iunie 1945, 44,48%, în iunie 1946, 42,98%, în iulie 1947 și 42,46% în decembrie. Încadrarea masivă în P.C.R. a muncitorilor din marile uzine și întreprinderi a reprezentat nu numai o expresie a aderenței clasei noastre muncitoare la politica partidului, dar și o mani-

festare a hotărârii acestei forțe sociale, de a-și exercita rolul conducător în lupta ce se desfășura, constituind prin acțiunea și exemplul său un adevărat motor al revoluției populare. În același timp este necesar a fi relevat că în acești ani partidul a reușit să lichideze una din principalele sale slăbiciuni, care dănuia încă din perioada ilegalității, și să pătrundă adânc în rindurile țărănimii. Încă din 1945, 32,8% din totalul membrilor săi erau țărani. Acest procent s-a menținut ridicat și în perioada următoare: 38,54 în iunie 1946, 38,57 în iulie 1947 și 38,33 în decembrie.

Analizând evoluția numerică și compoziția socială a partidului în perioada la care ne referim, se desprinde concluzia că menținând și dezvoltând legăturile cu clasa muncitoare, — forța socială cea mai avansată — în scurt timp P.C.R. a avansat pe un front larg în lumea satelor, ceea ce a avut drept principal rezultat făurirea și întărirea alianței muncitorești-țărănești, baza regimului democrat-popular și forța cea mai importantă a revoluției. De asemenea, se impune a reliefa preocuparea constantă și atentă a P.C.R. pentru lămurirea politică și ideologică a intelectualității, ca și aceea că încă în prima etapă a revoluției, un mare număr de oameni de știință și cultură s-au alăturat luptei partidului, mulți dintre cei mai valoroși intrând în rindurile lui.

Creșterea numărului de oameni ai muncii încadrați în P.C.R., măsurile de perfecționare a metodelor și stilului de muncă, îmbunătățirea structurii organelor și aparatului de partid, au contribuit în mare măsură la asigurarea rolului conducător al partidului în toate domeniile de activitate.

Calitatea de forță conducătoare în societatea românească, cucerită de P.C.R. prin lupte grele, prin jertfe și sacrificii, s-a afirmat an de an cu mai multă putere, pe măsura consolidării în amploare și adâncime a noii puteri politice, a aplicării cu pricepere la condițiile specifice ale României a legilor generale ale revoluției și construcției socialiste.

Această succintă prezentare a evoluției partidului în ansamblul său, ne permite a sublinia faptul că P.C.R. se dezvoltă și acționează ca un organism plin de vitalitate, iar organizația de București reprezenta una din părțile componente ale acestui tot unitar.

Fiind una dintre primele organizații comuniste care și-au început activitatea în condiții legale, Organizația de București a Partidului Comunist Român a avut de îndeplinit de la început sarcini multiple și de mare răspundere. Ponderea însemnată pe care muncitorimea bucureșteană o deține pe ansamblul țării, faptul că aici a început și a învins insurecția armată, că Bucureștii erau nu numai principalul centru economic și cultural al României, dar și capitala sa, unde își aveau reședința toate instituțiile centrale, făceau ca rezultatele muncii de partid desfășurate aici să aibă implicații mult mai largi.

Analizând activitatea Organizației de București a P.C.R. constatăm încă de la început multitudinea de preocupări și legătura sa cu cele mai largi categorii de oameni ai muncii. Astfel, încă în zilele de 24—28 august 1944, simultan cu acțiunile necesitate de desfășurarea luptelor insurecționale — constituirea grupelor patriotice armate, asigurarea producției și apărarea întreprinderilor — au loc numeroase adunări ale salariaților în vederea creării organizațiilor sindicale. La 30 august s-a desfășurat în București prima manifestație politică de masă, care a în-

1. Aspect de la mitingul organizat în fața sediului C.C. al P.C.R. la 30 august 1944.

ceput printr-un miting organizat în fața sediului Comitetului Central al P.C.R. din Aleea Alexandru, la care au rostit cuvântări Gheorghe Gheorghiu-Dej și Constantin Pirvulescu. Ulterior demonstrații au manifestat în diferite puncte ale orașului: La Colentina unde s-a desfășurat primirea festivă a trupelor sovietice; în Piața Națiunii; Piața Universității; Piața Palatului regal; acțiuni la care au luat cuvântul fruntași ai partidului comunist, Constantin Agiu, Nicolae Ceaușescu și alții, reprezentanți ai muncitorimii și ai altor grupări politice democratice.

După crearea Comisiei Generale de organizare a mișcării sindicale, ca o mișcare unică, bazată pe principiile luptei de clasă și a internaționalismului proletar, în condițiile creșterii avântului luptei revoluționare de masă, la 5 septembrie 1944, este anunțată în presă constituirea Comitetului P.C.R. județean Ilfov, cu sediul în strada Aleea Alexandru nr. 23 și a celor patru comitete de sector. La 6 septembrie se anunță deschiderea sediului Comitetului județean Ilfov al P.S.D., în strada Academiei, nr. 20, iar a doua zi a Comitetului Central al organizației P.S.D. din București, cu sediul în strada Sărindar, nr. 5—7—9.

Am prezentat simultan crearea organelor celor două partide muncitorești, nu atât pentru a sublinia faptul organizatoric în sine, ci pentru a reliefa o realitate politică și anume că încă de la începuturile activității legale, cele două partide care acționau unite în F.U.M. își trăgeau forța din tăria mișcării muncitorești în ansamblul ei, fapt care le asigură o însemnată bază de masă pentru organizarea și conducerea luptei revoluționare în ansamblu.

Revenind la organizația de București a P.C.R., trebuie să precizăm că în perioada la care ne referim, ea a avut diferite forme de organizare

și denumiri: Județeană Ilfov, care cuprindea și orașul și județul, ca regionala București, care cuprindea capitala și patru județe Ilfov, Vlașca, Ialomița și Teleorman, iar din 1947 cind au fost desființate regionalele, Organizația de București sau Capitala. Dar dacă formula organizatorică și denumirea au diferit, conținutul muncii de partid, orientarea permanentă spre masa proletară și legătura constantă cu celelalte categorii de oameni ai muncii — țărani, intelectuali, mici meșteșugari, militari, etc. — au fost permanente. Aceasta și explică de ce încă din primele momente ale activității sale legale, organizația P.C.R. București a putut mobiliza la luptă mase importante, afirmându-se ca una din cele mai puternice și influente organizații de partid.

Acest fapt este ilustrat, între altele și de aceea că încă înainte de a trece la primirea de noi membri în rândurile sale, organizația de partid a Capitalei a contribuit substanțial la pregătirea marilor mitinguri și demonstrații de stradă, care au avut loc în București începînd din a doua jumătate a lunii septembrie.

În cursul lunii octombrie 1944, în viața politică din București se constată o bruscă radicalizare a maselor, fapt ce îngrijorează cercurile conducătoare. La 3 octombrie Ministerul de interne raportează Președinției Consiliului de Miniștri că P.C.R. are organizată în capitală o rețea de formațiuni patriotice care sînt puternic înarmate, au sedii și depozite de armament. Marele Stat Major aduce la cunoștință Președinției că la Malaxa s-a constituit un puternic centru comunist, iar peste nouă zile Legiunea de jandarmi C.F.R., care relatează despre dezvoltarea activității de partid la atelierele Grivița și la Trăiaș, arată că aici s-au format și detașamente înarmate care „participă în fiecare seară la intrări pe stadionul Giulești, unde se instruiesc în mînuirea armelor”. Și parcă pentru a sintetiza rapoartele din luna octombrie, la 4 noiembrie, Nicolae Rădescu, șeful Marelui Stat Major, raporta Președinției următoarele: „Starea de spirit a lucrătorilor din majoritatea întreprinderilor Capitalei este încordată, iar atitudinea față de autorități lasă mult de dorit”.

În aceste condiții numeroși oameni ai muncii din București, se îndreaptă către organizațiile P.C.R., care — în februarie 1945 — ajung să cuprindă în rândurile lor circa 6.000 de membri. Pe măsura primirii de noi membri s-a început acțiunea de pregătire politico-ideologică — în decembrie 1944 — deschizîndu-se primele două școli de cadre, la care s-au predat patru lecții: „Clasele și conștiința de clasă”, „Partidul”, „Fascismul” și „Cum lucrează comunistii în sindicate”. Pînă la sfîrșitul lunii ianuarie s-au mai deschis încă patru școli pe sectoare, iar programa de învățămînt s-a lărgit cu teme noi: „Problema națională”, „Problema agrară”, „Frontul Unic Muncitoresc” și altele.

Tot acum, în scopul sprijinirii acțiunilor de organizare a maselor țărănești și de mobilizare a acestora la lupta pentru pămînt și regim democratic, organizația de partid din București a trimis în munca la țară peste 1.000 de comunisti, dintre care 500 de la C.F.R., 250 de la Malaxa și 100 de la Lemaitre.

După instaurarea puterii democrat-populare, la 6 martie 1945, în strînsă legătură cu lupta pentru îndeplinirea sarcinilor revoluției, organizația P.C.R. a Capitalei a cunoscut o dezvoltare continuă: 13.000 de membri

2. 6 martie 1945 miting al osmenilor din București cu prilejul restaurării guvernului democratic de sub președenția Dr. Petru Groza.

În aprilie 1945, 21.614 în mai, 64.616 în septembrie. Precizăm că această ultimă cifră este aproape egală cu aceea a membrilor de partid din regiunile Banat, Brașov, și Dobrogea, luate la un loc. În perioada următoare, mai ales după Conferința Națională a P.C.R. din octombrie 1945, creșterea numerică a organizației de București s-a desfășurat într-un ritm și mai rapid: 111.700 în ianuarie 1946 și 150.773 în februarie 1948. La aceasta se impune a se adăuga și faptul că sub conducerea organizației de partid, activau puternice organizații de masă, sindicale, de tineret, etc. care urmau linia politică a P.C.R. Astfel, în mai 1945, erau în București 11.249 de U.T.C.-iști și 212.843 de membri ai sindicatelor. Trăsătura caracteristică de bază a procesului de dezvoltare a organizației P.C.R. București o constituie îndeosebi încadrarea în partid a elementului muncitoresc, dezvoltarea organizațiilor din întreprinderile bucureștene. După datele statistice din octombrie 1945 din cei 64.617 membri de partid 63,66% erau muncitori, 17,32% țărani; 5,20% meșteșugari, 4,02% intelectuali, 8,40% funcționari și 1,39% militari. În decembrie 1945 existau în București organizații de partid puternice ca cele de la C.F.R. cu 6.625 de membri, S.T.B. cu 2.248, Malaxa cu 2.312, U.C.B. cu 1.826, Gaz și electricitate cu 1.245 de membri și altele.

Un aspect deosebit de important privind dezvoltarea P.C.R. în condițiile luptei pentru trecerea la revoluția socialistă, îl constituie accentuarea procesului de organizare politică a muncitorimii și în acest cadru, a creșterii ponderii comuniștilor în întreprinderi și instituții. Astfel, pe baza unor date statistice din octombrie 1947, care se referă la

14 întreprinderi din Capitală, ce totalizau 18.770 de salariați, 8.689 erau încadrați în cele două partide muncitorești; 5.709 în P.C.R. și 2.980 în P.S.D. Aceasta și explică de ce din cei 41.601 de membri ai comitetelor sindicale aleși în 1947, 27.122 proveneau din rândurile P.C.R.

Nivelul înalt de organizare politică a clasei muncitoare, dezvoltarea unității de acțiune a celor două partide muncitorești, care din noiembrie 1947 au trecut la realizarea unificării lor pe bazele marxism-leninismului, influența largă pe care organizațiile de partid o avea asupra masei de oameni ai muncii din Capitală și din împrejurimi, au reprezentat tot alți factori care au dus la creșterea rolului de conducător al P.C.R. în viața țării.

În această ordine de idei se impun a fi măcar amintite unele acțiuni și inițiative desfășurate de organizația P.C.R. din București, care au avut o mare însemnătate în desfășurarea revoluției populare, fiind preluate și aplicate și de către alte organizații. Vom începe prin a reaminti marile mitinguri și demonstrații organizate în februarie 1945, care au jucat un rol hotărâtor în lupta pentru putere și impresionanțele acțiuni de masă din perioada august-octombrie 1945, de apărare a regimului democrat, în cursul cărora au căzut în luptă cu reacțiunea mai mulți fi ai Capitalei.

Marea bătălie electorală care s-a încheiat cu victoria din noiembrie 1946, acțiune eroică de refacere și dezvoltare a economiei naționale, întrecerile în producție și diferite alte forme ale muncii patriotice, care au contribuit la asigurarea succesului stabilizării monetare din august 1947, au probat de asemenea capacitatea politică și forța organizatorică a partidului comunist. Organizația de partid a Capitalei în a cărei conducere au lucrat activiști de bază ai partidului nostru — ca N. Popescu-Doreanu, Miron Constantinescu, Constantin Doncea, Ghizela Vass, Ilie Popa, Petre Bălăceanu și alții, a fost inițiatoarea a numeroase acțiuni de mărire a producției și productivității muncii, de economisire a materiilor prime, de clarificare politică și ideologică a intelectualilor, de popularizare a lucrărilor clasice ale marxism-leninismului etc. Ea a organizat pentru prima dată adunări comune ale comunistilor și social-democraților, contribuind astfel la îmbogățirea experienței partidului cu noi forme de activitate.

Se impune de asemenea a reliefa rolul deosebit avut de organizația de partid a Capitalei în aplicarea planului de măsuri elaborat de C.C. al P.C.R. în vederea doborârii monarhiei și proclamării Republicii Populare, act care a marcat începutul unei noi etape în dezvoltarea României. În noile condiții istorice ale luptei pentru socialism organizația de partid a Capitalei cuprindea într-un singur tot, membri care aparținuseră înainte P.C.R. și P.S.D. partide unificate la Congresul din 21—23 februarie 1948. Ea a continuat și dezvoltat experiența obținută în anii revoluției populare, a crescut din punct de vedere organizatoric, având în rândurile sale peste 211.000 de membri, și-a perfecționat stilul și metodele de muncă, fiind așa cum aprecia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, „una din cele mai puternice organizații, o forță de bază a partidului nostru”¹.

¹ Scînteia, nr. 8936 din 13 octombrie 1971.

Developpement de l'organisation du Parti Communiste Roumain de Bucarest pendant les années de la revolution

RÉSUMÉ

Le développement de l'organisation du Parti Communiste de Bucarest pendant les années de la révolution populaire démontre, par de nombreux faits et dates, les traits caractéristiques de l'action de transformation du parti communiste en un parti de masse, les formes et les méthodes d'activité pour l'organisation et la conduite de la lutte révolutionnaire pour l'achèvement de la révolution bourgeoise-démocratique et l'instauration de la dictature du prolétariat.

Étant l'une des premières organisations du Parti Communiste Roumain qui a passé à la réorganisation du travail en conditions légales et la plus importante par sa place et par le rôle qui revenait à la classe ouvrière de Bucarest pendant la révolution, l'organisation de parti de la capitale a augmenté rapidement du point de vue numérique, s'est développée politiquement dans le feu de l'action et s'est consolidée du point de vue de l'organisation en attirant en ses rangs des centaines de mille d'ouvriers.

La liaison permanente avec les masses, la préoccupation permanente de les entraîner dans la révolution, le soin pour élever le niveau politique et idéologique de toute la masse d'ouvriers lui ont permis d'accomplir les lourdes charges d'une grande responsabilité qui lui revenaient, en s'affirmant comme l'une des plus puissantes organisations du Parti Communiste Roumain.

Liste des illustrations

1. Aspect du meeting organisé en face du siège du Comité Central du Parti Communiste Roumain le 30 août 1944.
2. 6 mars 1945 — meeting des bucarestois à l'occasion de l'instauration du gouvernement démocratique sous la présidence du Dr. Petru Groza.